

Василюк Тетяна Олександрівна
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої
освіти спеціальності Спеціальна освіта
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЛОГОПСИХОСИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК ІНТЕГРАТИВНА МОДЕЛЬ КОРЕКЦІЇ ЗАЇКАННЯ У ПІДЛІТКІВ: ПОЄДНАННЯ МОВЛЕННЄВИХ І ПСИХОЕМОЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ

Сучасна логопедія дедалі більше орієнтується на комплексний підхід до подолання мовленнєвих порушень, зокрема заїкання, яке має складну, багаторівневу природу. У підлітковому віці (11–15 років) заїкання набуває особливої специфіки, оскільки поєднується з інтенсивними психоемоційними змінами, формуванням самооцінки та зростанням значущості соціальної взаємодії. У цей період мовленнєві труднощі не лише ускладнюють комунікацію, але й впливають на емоційний стан підлітка, спричиняючи тривожність, невпевненість у собі, страх мовлення та уникнення ситуацій спілкування [3, с. 112].

Традиційні підходи до корекції заїкання здебільшого зосереджуються на формуванні плавності мовлення, розвитку правильного мовленнєвого дихання та нормалізації темпо-ритмічної організації мовлення. Проте така одновекторність не завжди забезпечує стабільний результат, оскільки поза увагою залишаються психоемоційні фактори, які значною мірою підтримують і посилюють прояви заїкання. Саме тому актуальним є впровадження логопсихосинергетичного підходу як інтегративної моделі, що передбачає цілісне поєднання мовленнєвих і психоемоційних стратегій впливу.

Логопсихосинергетичний підхід базується на ідеї синергії, тобто взаємопідсилювального ефекту різних компонентів корекційного впливу. Його сутність полягає у тому, що формування мовленнєвих навичок відбувається паралельно з розвитком психоемоційної стабільності, саморегуляції та впевненості у комунікації. Як зазначає Ю. В. Рібцун, ефективна допомога дітям із заїканням має передбачати інтеграцію логопедичного впливу з

психологічною підтримкою та організацією сприятливого освітнього середовища [1, с. 12–13].

У межах цього підходу мовленнєві стратегії не розглядаються ізольовано, а виступають у взаємозв'язку з психоемоційними процесами. Зокрема, формування плавності мовлення здійснюється через дихально-ритмічні вправи, вправи на координацію мовлення та руху, а також логоритміку, яка сприяє узгодженню мовленнєвих і моторних компонентів діяльності [2, с. 108]. Водночас ці вправи мають не лише фізіологічний, але й психорегуляційний ефект, оскільки сприяють зниженню напруги та стабілізації емоційного стану.

Психоемоційні стратегії у структурі логопсихосинергетичного підходу спрямовані на подолання внутрішніх бар'єрів, що заважають вільному мовленню. У підлітків із заїканням часто формується негативне ставлення до мовлення, що супроводжується страхом помилки та очікуванням невдачі. У зв'язку з цим важливим є формування позитивного досвіду комунікації, розвиток адекватної самооцінки та зниження рівня тривожності. Це досягається через використання елементів когнітивно-поведінкової терапії, вправ на саморегуляцію, релаксаційних технік, а також методів арттерапії.

Особливістю логопсихосинергетичного підходу є те, що мовленнєві та психоемоційні стратегії взаємодіють і підсилюють одна одну. Наприклад, зниження тривожності сприяє покращенню плавності мовлення, а успішний мовленнєвий досвід, у свою чергу, підвищує впевненість підлітка у власних можливостях. Таким чином формується позитивне коло змін, яке забезпечує більш стійкий корекційний ефект.

Важливою умовою реалізації цього підходу є створення підтримувального комунікативного середовища, у якому підліток відчуває прийняття та психологічну безпеку. Значущу роль відіграє також залучення батьків та педагогів до корекційного процесу, що забезпечує узгодженість впливів і сприяє закріпленню досягнутих результатів. Не менш важливою є міждисциплінарна взаємодія фахівців, зокрема логопеда та психолога, що дозволяє реалізувати принципи синергії на практиці.

Отже, логопсихосинергетичний підхід як інтегративна модель корекції заїкання у підлітків передбачає цілісне поєднання мовленнєвих і психоемоційних стратегій, що забезпечує більш глибокий і стійкий результат. Його застосування сприяє не лише нормалізації мовлення, але й розвитку особистості підлітка, формуванню впевненості у спілкуванні та успішній соціалізації. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку спеціальної освіти, орієнтованим на комплексну підтримку дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей.

Список використаних джерел

1. Рібцун Ю. В. Заїкання: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі : навч.-метод. посіб. Київ : ФОП Цибульська В. О., 2023. 272 с.
2. Рібцун Ю. В., Майчук О. Є. Логоритміка як засіб діагностики заїкання в дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. № 1 (49). С. 105–110.
3. Літовченко О. В. Заїкання в дітей: профілактика та корекція. Одеса : Лерадрук, 2021. 248 с.